

Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias

Järgnevatel lehekülgedel on kirjeldatud Euroopa tulevikusuundi haiglafarmaatsias. Need avaldused on ühiselt heakskiidetud sihid kõigile Euroopa tervishoiusüsteemidele haiglafarmaatsia teenuste alal.

Tulevikusuundade sõnastamiseks viidi läbi 18-kuune läbivaatusprotsess, mis hõlmas kahte veebipõhist Delphi konsultatsiooni EAHP 34 liikmesriigi haiglaapteekrite ühingute ning 34 patsiendi- ja tervishoiutöötajate organisatsiooniga.

Lõplik kokkulepe ühisavalduste sõnastuse ja ulatuse osas saavutati mais 2014 Brüsselis peetud Euroopa haiglafarmaatsia koostöökogul. Ühisavaldused pandi kaalutud hääletusele, milles osalesid EAHP liikmesriikide ühingud (50%), Euroopa patsiendiorganisatsioonid (25%) ning Euroopa tasandil arste ja medõdesid esindavad ühingud (25%). Iga avalduse kinnitamiseks oli vaja nõustumisskoori 85% või rohkem.

Koostöökogu tegevuse ja seisukohtade kujunemise täielik kokkuvõte avaldatakse Euroopa Haiglafarmaatsia Ajakirjas.

EAHP ja selle riiklikud liikmesühingud ootavad nüüd koostööd riiklike tervishoiusüsteemidega, et viia Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias ellu igas Euroopa riigis.

Osa 1: sissejuhatavad avaldused ja valdkonna ülevaade

1.1	Haiglafarmaatsia teenuste üldeesmärk on ravitulemuste optimeerimine, tehes koostööd multidistsiplinaarsete meeskondadena, et saavutada ravimite vastutustundlik kasutamine kõigis olukordades.
1.2	Euroopa tasandil tuleks välja töötada ja rakendada parimatel võimalikel tõenditel põhinev 'haiglafarmaatsia hea tava'. Need suunised hõlmaksid asjakohaseid nõudeid töötajatele ja väljaõppele ning aitaksid määratleda tunnustatud standardid erinevate tasandite haiglafarmaatsia teenustele.
1.3	Tervishoiusüsteemidel on piiratud ressursid ja neid tuleb ravitulemuste optimeerimiseks vastutustundlikult kasutada. Haiglaapteekrid peaksid töötama koos teiste sidusrühmadega välja kriteeriumid ja mõõdupuud, mis võimaldaksid prioritseerida haiglafarmaatsia tegevusi.
1.4	Kõigil haiglatel peaks olema võimalik rakendada haiglaapteekrit, kes kannab üldvastutust ravimite turvalise, tõhusa ja optimaalse kasutamise eest. Tervishoiuasutused peavad tagama, et iga haiglaapteeki haldab haiglakeskkonda sobiva töökogemusega apteeker, kel on kõik vajalikud kompetentsid haiglafarmaatsia alal.
1.5	Haiglaapteekrid peaksid tegema koostööd kõigi sidusrühmadega, et töötada välja haiglafarmaatsia inimressursside plaanid, mis hõlmaksid kogu haiglafarmaatsia valdkonda. Nende plaanide järgi tuleb haiglaapteekrid kaasata järelvalve teostajatena kõigis ravimite kasutamisega seotud protsessides, et tagada ravimite kasutamise ja ravitulemuste optimeeritus nii avaliku kui erasektori tervishoius.
1.6	Haiglaapteekrid peaksid võtma juhtrolli multidistsiplinaarsete organisatsiooniüleste ravimikomisjonide tegevuse koordineerimisel. Neil peaks olema sellistes ravimite kasutamist jälgivates ja edendavates komisjonides asjakohane esindatus täisliikmetena.
1.7	Haiglaapteekrid tuleb kaasata meditsiiniliste infotehnoloogialahenduste väljatöötamisse, nende parameetrite arendamisse ja hindamisse meditsiiniprotsessides. See tagab farmaatsiateenuste integreerituse haigla üldisesse info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (ICT) raamistikku, sh e-tervise ja mobiiltervise protseduuridesse.

Osa 2: valimine, hankimine ja väljastamine

2.1	Haiglaapteekrid peaksid olema kaasatud ravimite hankimise keerulisse protsessi. Nad peaksid tagama heale tavale ja kohalikele seadustele vastavad läbipaistvad hankeprotsessid, mis lähtuksid ennekõike ravimite ohutusest, kvaliteedist ja tõhususest.
2.2	Haiglaapteekrid peaksid võtma juhtrolli ravimite kasutamisega seotud protsesside ja ravimitega seotud tehnoloogiate arendamises, jälgimises, hindamises ja edendamises. Nende protsesside rakendamise vastutus võib lasuda teistel tervishoiutöötajatel ja varieeruda sõltuvalt ravimist, tehnoloogiast, ravikeskkonnast ning ravi pakkuvast multidistsiplinaarsest meeskonnast.
2.3	Haiglaapteekrid peaksid koordineerima kohaliku, regionaalse ja/või riikliku ravimiformulari arendamist, haldamist ja kasutamist. Formularis peaksid sisalduma parimatel võimalikel tõenditel, sh ravitulemustel, põhinevad suunised, eeskirjad ja raviviisid ning farmakoökonomilised hinnangud, kui need on saadaval.
2.4	Hanked peaksid põhinema ravimiformularil ja formulari valikuprotsessidel. Formularis mittedisalduvate, kuid individuaalsete patsientide turvaliseks ja tõhusaks raviks näidustatud ravimite hankimiseks peab olema kehtestatud usaldusväärne protsess.
2.5	Igal haiglaapteegil peaks olema eriolukordade plaanid juhuks, kui mõnda hangitavatest ravimitest ei ole saada.
2.6	Haiglaapteegid peaksid kandma täit vastutust ravimite liikumise eest haiglas. See hõlmab kõigi ravimite, sh uuringuravimite, nõuetekohast hoiustamist, ettevalmistust, väljastamist ja hävitamist.
2.7	Haiglaapteekrid peaksid olema kaasatud patsientide poolt haiglasse toodud ravimite kasutamisega seotud eeskirjade väljatöötamisse.

Osa 3: ravimite segamine ja valmistamine

3.1	Enne ravimi segamist või valmistamist peab haiglaapteeker veenduma, et turul ei ole saadaval sobivat samaväärset ravimid ja, vajadusel, arutama põhjendusi ravimi ise valmistamiseks asjassepuutuvate isikutega.
3.2	Eraldi segamist või valmistamist vajavad ravimid tuleb toota haiglaapteegis või tellida väljastpoolt asutust haiglaapteekri vastutusel.
3.3	Enne ravimpreparaadi valmistamist peab haiglaapteeker tegema riskianalüüsi, et määratleda 'parima tava' kvaliteedinõuded. Need peavad arvestama valmistamiskoha, vahendite, farmakoloogiliste teadmiste ja märgistusega.
3.4	Haiglaapteekrid peavad tagama, et apteegis segatavatele ja valmistatavatele ravimitele kehtib asjakohane kvaliteedikontrolli, kvaliteedi tagamise ja jälgitavuse süsteem.
3.5	Ohtlike ravimeid tuleks valmistada selleks kohastes tingimustes, et minimeerida ohtu toote saastumiseks ning kahjulike tagajärgedega kokkupuuteks haiglapersonali, patsientide või keskkonnaga.
3.6	Kui ravimite lahustamine või segamine toimub patsientide läheduses, siis peab haiglaapteeker kinnitama kirjalikud eeskirjad, mis tagavad, et nende protseduuridega seotud töötajatel oleks piisav väljaõpe.

Osa 4: kliinilised farmaatsiateenused

4.1	Haiglaapteekrid peaksid olema kaasatud kõigis ravikeskkondades ühiste multidistsiplinaarsete raviotsuste langetamises; nad peaksid olema täieõiguslikud osalised otsustusprotsessis, sh andes omapoolseid hinnanguid, osaledes ravimitega seotud muudatuste läbi viimises ja jälgimises, täielikus koostöös patsientide, hooldajate ja teiste tervishoiutöötajatega.
4.2	Haiglaapteeker peaks esimesel võimalusel vaatama üle ja kinnitama kõik retseptid. Kui kliiniline olukord võimaldab, siis peaks see kontroll toimuma enne ravimite väljastamist ja manustamist.
4.3	Haiglaapteekritel peaks olema ligipääs patsiendi haigusloole. Nende ravisekkumised tuleks dokumenteerida patsiendi haigusloos ja neid tuleks analüüsida kvaliteedi parandamise eesmärgil.
4.4	Kõik patsiendi poolt kasutatavad ravimid tuleb kanda patsiendi haigusluku ja haiglaapteeker peab nendega patsiendi sissekirjutamisel tutvuma. Haiglaapteeker peaks hindama kõigi patsiendi ravimite, sh ravimtaimedel põhinevate toodete ja toidulisandite sobilikkust.
4.5	Haiglaapteekrid peaksid aitama kaasa raviprotsessi ladususele, aidates edastada ravimitega seotud teavet iga kord, kui patsient liigub tervishoiuasutuse sees või erinevate tervishoiuasutuste vahel.
4.6	Keskne roll ravimeeskonnas tähendab, et haiglaapteeker peab tagama patsientidele ja hooldajatele teabe nende ravivõimaluste ja eriti nende ravis kasutatavate ravimite kohta neile arusaadaval viisil.
4.7	Haiglaapteekrid peaksid teavitama, harima ja nõustama patsiente, hooldajaid ja teisi tervishoiutöötajaid, kui ravimeid kasutatakse nende müügiloast erinevatel tingimustel.
4.8	Kliinilised farmaatsiateenused peaksid järjepidevalt arenema, et optimeerida ravitulemusi.

Osa 5: patsientide ohutus ja kvaliteedi tagamine

5.1	Kõigi ravimitega seotud tegevuste puhul tuleb haiglas järgida „seitset õiget“ (õige patsient, õige ravim, õige annus, õige manustamisviis, õige aeg, õige teave ja õige dokumentatsioon).
5.2	Haiglaapteekrid peavad tagama, et töötatakse välja ravimite kasutamisele asjakohased kvaliteedi tagamise protsessid, mis aitavad tuvastada vigu ja määratleda prioriteetid protsesside parendamisel.
5.3	Haiglaapteekrid peaksid tagama, et nende haigla laseb ravimite kasutamist hinnata asutusevälisel kvaliteedihindamise asutusel ning parandab protsesside kvaliteeti ja ohutust vastavalt nende hinnangutele.
5.4	Haiglaapteekrid peaksid tagama kohaliku või riikliku ravimiohutuse järelevalve või patsiendiohutusega tegeleva asutuse teavitamise ravimi kõrvaltoimetest ja manustamisvigadest.
5.5	Haiglaapteekrid peaksid aitama vähendada ravivigade ohtu, rakendades vigade vähendamiseks tõendipõhiseid lähenemisi, sh arvutipõhist raviotsuste tuge.
5.6	Haiglaapteekrid peaksid määratlema kõrge ohuteguriga ravimid ning tagama vastavate protseduuride rakendamise nende ravimite hankimisel, väljakirjutamisel, ettevalmistamisel, väljastamisel, manustamisel ja jälgimisel, et vähendada riske.
5.7	Haiglaapteekrid peaksid tagama, et ravimite manustamise protsess on kujundatud nii, et algse retsepti ja manustamisjuhendi vahel puudub vajadus teisendusteks.
5.8	Haiglaapteekrid peaksid tagama kõigi patsiendi haigusloos välja toodud allergiate ja muu ravimitega seotud teabe täpse dokumenteerimise. See teave peab olema kättesaadav ja arvesse võetud enne ravimite määramist ja manustamist.
5.9	Haiglaapteekrid peaksid tagama, et ravimite turvaliseks kasutamiseks vajalik teave, sh ettevalmistuse ja manustamise kohta, on saadaval ravi osutamise kohas.
5.10	Haiglaapteekrid peaksid tagama, et haiglas hoitavad ravimid on pakendatud ja märgistatud viisil, mis võimaldab ravimi tuvastamist, kindlustab terviklikkuse selle kasutushetkeni ja võimaldab täpset manustamist.
5.11	Haiglaapteekrid peaksid toetama ja rakendama süsteeme, mis võimaldavad jälgida kõiki apteegi poolt väljastatud ravimeid.

Osa 6: väljaõpe ja uurimistöö

6.1	Farmaatsiaalased õppekavad peaksid hõlmama praktikat haiglaapteekides. Teiste tervishoiutöötajate õppekavadesse peaks kuuluma ülevaade kõigi haigla tervishoiutöötajate, sh haiglaapteekrite, rollist.
6.2	Kõik ravimite kasutamisega seotud isikud peavad olema võimelised tõestama pädevust oma rollis. Haiglaapteekrid peaksid osalema üleeuroopaliste pädevusraamistike väljatöötamises, et tagada heas tavas ettenähtud standardite järgimine.
6.3	Esmatähtis on luua üleeuroopaline haiglafarmaatsiaalne väljaõppe ja koolituse raamistik, mis hindaks ka individuaalset pädevust. Lisaks peaksid haiglaapteekrid kogu oma karjääri vältel kasutama võimalusi erialaseks täiendõppeks.
6.4	Haiglaapteekrid peaksid aktiivselt osalema uurimistöodes ja avaldama neid, eriti uuringuid, mis käsitlevad praktilist haiglafarmaatsiat. Uurimismeetodid peaksid olema osa kõigist haiglaapteekrite õppekavadest.
6.5	Haiglaapteekrid peaksid aktiivselt osalema ravimite kliinilistes uuringutes.